

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАВЕНСТВО ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ В ОБЩИНА БРУСАРЦИ 2021 – 2023

I. Въведение

Общинският план за приобщаване и участие на ромите за периода 2021 - 2023 година е свързан и е неделима част от Областната стратегия за приобщаване и участие на ромите на територията на област Монтана . Настоящият план за действие на община Брусарци за подкрепа на интеграционните политики за периода 2021-2023 година дефинира необходимостта от определяне на задачите и насочване на усилията на местната власт, НПО и местната общност към разрешаване на нарастващите потребности на маргинализираните групи в общината. Той е съобразен с изискванията на нормативните актове, регламентиращи предоставянето на различните видове услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им и се основава на приоритетите и насоките в областта на политиката на държавата в тази област. Осъществяването на приобщителния процес изисква опознаване на „другия“ като начин за преодоляване - на предразсъдъците, наследени от миналото. Приобщаването е комплексен процес, обхващащ всички сфери на живота. То се отнася до цялото общество. Приобщаването е на лице, когато мнозинството и представените малцинства си взаимодействат съгласувано в интерес на общото благо. В плана основната цел е оптимизиране на общинските политики и практики за развиване на потенциала на етническите малцинствени групи като равнопоставена част от гражданското общество. Планът е отворен документ, който подлежи на актуализация на база периодични анализи.

Изпълнението му е насочено към:

- Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;
- Преодоляване на изолацията и интегрирането в обществото на хората от маргинализираните групи;
- Мотивиране и стимулиране на хората в риск да се справят с проблеми си;
- Активизиране на гражданското общество за толерантност, съпричастност и социалност към хората в неравностойно положение.

Реализирането на общинската политика за интегриране на маргинализираните групи е непрекъснат процес, инструмент за хармонизиране на местните инициативи с държавните изисквания, възможностите на местната власт и потребностите на жителите на общината, с цел подобряване благосъстоянието на тези групи и евентуално намаляването им в бъдеще.

II. Анализ на проблемите и ситуацията в Община Брусарци

Община „Брусарци“ има 10 населени места, като преобладаващото население се самоопределя към българска етническа група - 60 %. Втората по - големина самоопределяща се етническа група от- 40 % е ромската етническа група.

Информацията за етническия състав, представена в настоящия Общински план за приобщаване и участие на ромите, което предоставя данни по самоопределяне и не отразява реално съотношение на етническите групи. Проучванията показват, че по редица причини голяма част от ромите се самоопределят като българи.

Образование

Образователната система на Община Брусарци включва детски градини и училища. На територията на общината функционират 4 детски градини с 1 филиал и 2 основни и едно средно училища. Задължителната предучилищна подготовка на децата се осъществява в подготвителни групи в детските градини. Състоянието на общинската образователна система позволява редовен достъп до образование на всички ученици за завършване на основно и средното си образование. Създадени са благоприятни условия за провеждане на качествен учебен процес в училищата на територията на Община Брусарци. Подлежащите на задължително обучение ученици до 16 - годишна възраст, живеещи на територията на общината с постоянни или настоящи адреси са обхванати. Поради икономически причини много български граждани, включително и от етническите малцинства мигрират от държавата. В някои случаи става дума за сезонна миграция само за няколко месеца, а в други случаи за по - дълъг период. Често децата и учениците мигрират със семействата си, което е свързано с определени предизвикателства пред тях - както в държавите, в които се заселват, така и в България при завръщането им. Всяка година много ученици, включително и от етническите малцинства, записани в началото на учебната година напускат училище точно поради тази причина, че заминават със семействата си в чужбина. В тази връзка сериозен проблем е липсата на механизъм за проследяването на точно тези ученици и записването им в училища в съответната държава. Забелязва се трайна тенденция към намаляване на населението, запазва се и отрицателния естествен прираст на населението, както и неговото застаряване. Младите хора напускат общината в търсене на възможности за препитание. Ромските жени раждат в пъти повече от останалите жени в общината. Съществен момент в демографското развитие на община Брусарци на фона на всеобщата картина за страната е интензивната външна миграция, породена от безработицата и неблагоприятните социално-икономически условия.

Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Брусарци е на задоволително ниво, но с тенденция към влошаване. Сградата на бившата поликлиника в гр.Брусарци се нуждае от реновиране.

На територията на общината няма кабинет за спешна помощ. Най-близкото такова звено се намира в град Лом. Гражданите на общината се обслужват основно от многопрофилните болници в Лом и Монтана. Осигурява се равен достъп до здравеопазване.

Във с. Крива бара, с. Василевци и гр. Брусарци са отдадени помещения на общопрактикуващите лекари за обслужване на населението. В училищата и детските градини стриктно се спазва и прилага действащата нормативна уредба за здравословно хранене на учениците и децата. Организиран се профилактични прегледи и ваксинации сред децата.

От 2019 г. има назначен здравен медиатор. Работата на здравния медиатор включва и работа на терен. Медиаторът обхожда рискови групи, семейства и провежда беседи за

здравеопазването, съобщава на родителите, когато децата трябва да бъдат имунизирани. Информира лица от ромската общност за здравноосигурителните им права и задължения и за правата им като пациенти, съвместно с личните лекари. Текущата ежедневна работа на здравния медиатор е свързана с решаване на казуси от здравен характер, консултации, подготовка на документи, следване на процедури за явяване пред ТЕЛК, ДЕЛК, НЕЛК, ЛКК придружаване на лица до здравни институции, настаняване в здравни заведения. Няма данни за дела на здравно неосигурените лица.

В община Брусарци 350 лица (вкл. деца) са с различни увреждания- 80% са от ромски произход. Няма лица болни от Спин и венерически заболявания. През 2022 г. има регистрирано раждане на една непълнолетна майка. Стремежът на местно ниво е в синхрон с националната политика и е насочен към осигуряване на равен достъп до качествено здравеопазване, осигуряване на минимално социално осигуряване и пълно здравно осигуряване на ромите. Основната цел е в посока на превантивни мерки, редовни медицински прегледи, пренатални и постнатални грижи и семейно положение.

Жилищни условия

За разлика от много райони в страната лицата от ромски произход в община Брусарци не живеят капсулирано / в изолирани махали или гета/. Не са идентифицирани ромски семейства водещи чергарски начин на живот. Ромите в по голямата си част обитават собствени жилища. Населените места от общината по отношение на местоживеене се наблюдава процес на демаргинализация, т.е. все повече ромски семейства се заселват в квартали, които до преди години са обитавани изключително от етнически българи. Ромските семейства най-често се настаняват или закупуват къщи, които вече не се обитават от наследниците им от български етнически произход. По-малка част от жилищата са амортизирани и битовата хигиена е занемарена. Малък брой незаконосъобразни постройки, концентрирани в махали. Жилищните условия се подобряват постоянно от общината чрез общинския бюджет и участието ни по програми и проекти. Повечето от улиците в населените места не са с трайно покритие. Постепенно се премахват нерегламентираните сметища. Проблем е ниската битова култура на част от населението, както и ниското ниво на самосъзнание. Немалка част от дворните места остават неподредени и често хората складира в тях ненужни вещи, отпадъци от строителни дейности и др.. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване контейнерите не винаги се използват по предназначение. Водоснабдени са по-голяма част от жилищата в общината. В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход.

Заетост

Една от най- уязвимите групи на пазара на труда е тази на безработните роми. Трудовата им интеграция е свързана с решаването на проблема с високия процент на дълготрайно безработните сред тях. В цялата страна, както и в Община Брусарци основните причини за високото ниво на безработица сред ромите е ниското ниво на образование или липса на такова, недостатъчна мотивация и несериозното им отношение към законово регламентираният им задължения, липса на умения и липса на квалификация. Голяма част от ромското население в общината е безработно и разчитат на помощи през системата на социално подпомагане. Характерна особеност е, че някои от тях се чувстват сигурни в своя статус и всичко онова което получават, без да полагат труд , задоволява техните нужди, а друга част поради ниския размер на помощи, за да удовлетворят потребностите на многочлените си семейства, работят през летните

месеци обща работа и не придобиват трайни трудови навици и умения. Много висока безработица сред ромското население. Над 85% от регистрираните в Дирекция „Бюро по труда“ са от ромски произход. Причини: ниско образование и липса на програми за временна заетост. През 2022 г. по програми и проекти за заетост са включени 70 бр. лица от тях 60 бр. роми, лична помощ 82 бр. от тях 40бр. роми. Лица от ромски произход, включени в обучения през 2022 г. и продължаващи заетостта си през 2023 г. -4 бр. През 2023г. са назначени по проект „Младежка заетост“ 19 бр. роми, по Асистентска програма на 4 часа са назначени 16 бр. от тях 13бр. роми и по проект „Грижа в дома“ 13 бр. на 8 часа от тях 11 бр. роми. Регистрираните безработни за 2023 г. са 329 лица от тях около 200 са роми, продължително безработни лица – 161 лица около 100 са роми. Няма точни официални данни за дела на ромите сред хората, обект на социално подпомагане. Практиката показва, че ромите числено преобладават сред лицата, обект на социално подпомагане.

Култура и медии

Културата е важен елемент от социалният живот на хората. Духовното състояние на хората е от голямо значение за запазване на местната и национална идентичност и самочувствие.

Календарните празници са един от най-важните елементи в специфичната култура на всеки един етнос. Те изразяват метафизичното желание на човека да опознае и овладее времето, откъсват го от делничните трудности и неволи, дават му възможност да се почувства по-значим, свързани са с надежда за идване на доброто. Календарните празници на ромите показват в най-висша степен колко близки са традициите и обичаите на различните етноси, живеещи в България.

Най-големите календарни празници на българските роми са Гергьовден, Великден и Васильовден. Те се празнуват от всички ромски общности. Отбелязват се също така и множество други християнски празници.

В територията на Община Брусарци функционират 7 читалища в различни населени места, в които се развива художествена самодейност, като са организирани самодейни състави (танцови, певчески и др.), които са отворени сцени за изяви и на ромите. В читалищата се развива и образователно - просветна дейност, както и се организират чествания на различни празници и мероприятия, свързани с християнския календар, исторически годишнини и събития от местно значение.

III. Визия

Постигане на равенство, приобщаване и участие на уязвими етнически групи и общности като ромите във всички обществени сфери за успешно и устойчиво развитие на българското общество.

IV. Стратегическа цел

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на уязвими групи, с фокус върху ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на недискриминация,

V. Водещи принципи при изпълнението

Водещите принципи при изпълнението на Общинския план:

1. Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики;
2. Изрична, ясно определена но не изключителна насоченост;
3. Межкултурен подход;
4. Приобщаване към мнозинството;
5. Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
6. Трансфер на основани на фактите политики;
7. Използване на инструменти на ЕС;
8. Участие на регионалните и местните власти;
9. Участие на гражданското общество;
10. Активно участие на ромите.

VI. Приоритети

1. Образование

Оперативна цел: *Осигуряване на качествено приобщаващо образование за деца и ученици от уязвими етнически общности с фокус върху ромите и утвърждаване на интеркултурното образование като един от хоризонталните принципи на образователната система.*

Специфични цели:

1. Достъп до качествена ранна детска грижа и предучилищно образование, като условие за позитивно ранно детско развитие и последваща образователна интеграция.

2. Създаване на приобщаваща среда и преодоляване на сегрегационните практики в някои образователни институции, чрез повишаване на качеството на образованието с фокус върху интересите на детето, при отчитането на индивидуалните психологически особености и социалната среда.

3. Осигуряване на условия за равнопоставеност и участие на всяко дете в учебния процес и училищния живот.

4. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции.

5. Съхраняване на културната идентичност и засилване на гражданското съзнание на деца и ученици от уязвими етнически общности с фокус върху ромите, за да развият самочувствие и чувство за принадлежност към българското и европейско общество.

6. Превенция на отсъствията от училище, на ранното напускане на училище, отпадането от училище. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства.

Дейности за постигане на цели:

- Подготовка на децата на възраст от 3 - 6 годишна възраст за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически и групи.
- Насърчаване на отговорно родителско отношение.
- Ограмотяване на възрастни роми.
- Въвеждане на форми на взаимодействие и дейности в детските градини и училищата за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца.
- Дейности, насочени към съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и техните връстници, в интеграционна мултикултурна среда.
- Квалификация на учители и директори за работа с мултикултурна среда.

2. Здравеопазване

Оперативна цел: *Равнопоставеност на достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.*

Специфични цели:

1. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.
2. Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи.
3. Засилване на здравната промоция и превенция, включително за повишаването на здравната култура - особено при случаите на епидемии и пандемии.
4. Подобряване на санитарните условия в публичната среда, като условие за превенция на появата и разпространението на обществено опасни зарази.

Дейности за постигане на цели:

- Информирание относно значението на профилактичните прегледи.
- Разширяване обхвата на информираните лица, като се включват родители и близки, ангажирани с отглеждането на децата.
- Повишаване на информативността на подрастващите, с цел повишаване на здравната и сексуалната им култура. Включване на децата и младежите в кампании по повод международни дни.
- Акцентиране върху необходимостта от имунизирание на децата.

3. Заетост

Оперативна цел: *Равнопоставен достъп и подобряване реализация на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното социално приобщаване на уязвимите етнически групи*

Специфични цели:

1. Равнопоставен достъп до първичния пазар на труда, чрез насърчаване на работодатели.
2. Интегрирана подкрепа за подпомагане на социално-икономическото приобщаване на обезкуражени и дългосрочно безработни лица от ромската общност.

Дейности за постигане на цели:

- Осигурява се участието на безработни роми от общината в курсове за квалификация и преквалификация, организирани от Бюро по труда и насочването им по Национална програма за заетост.
- Търсят се допълнителни възможности за получаване на хуманитарни помощи и разпределението им чрез дирекция „Социално подпомагане“.

4. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата“

Специфични цели :

- Недопускане на двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите.
- Ефектно прилагане на политиките за приобщаване на ромите.

Утвърждаване на толерантни между етнически отношения чрез всички форми.

5. Култура и медии

Оперативна цел: Създаване на условия за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество и оползотворяване на потенциала им като инструмент за социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите

Специфични цели :

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромските общности.
2. Развитие на любителското изкуство сред ромите, като предпоставка за професионално развитие и житейска реализация.
3. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот.
4. Борба с ксенофобията, расизма и езика на омразата в медийното пространство.

Дейности за постигане на цели:

- Разработване и реализиране на програми, в които да има ромско присъствие и реализация на техните артистични умения.
- Институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската.
- Подаване на актуална информация към местните медии за събития от всички сфери на живота, касаещи ромската общност в Община Брусарци

VII. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

Приобщаването на малцинствата е процес на социално- икономическо, политическо и културно включване на тези групи в българското общество. Това налага промяна в начина на тяхното възприемане, категоризиране и от мнозинството, което трябва да уважава различните етноси.

Община Брусарци насочва усилията към създаване на устойчива схема за сътрудничество между местните институции, представителите на малцинствената общност и неправителствени организации. Изграждането на сътрудничество и поддържането на диалог е предпоставка за реализиране на плана за приобщаване за гаранция на икономически просперитет. Решаването на проблеми на малцинствена общност, с помощта на нейни представители, чрез активни действия за реализиране на съвместни програми, европейски проекти, информиране и превенция, са предпоставка за бъдещо развитие.

VIII. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Мониторингът на изпълнението на Плана, чрез систематично събиране и анализиране на информация за да се следи за постигането на измерими резултати от дейността по изпълнението на целите по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението. На база тези функции, основните методи на мониторинга са :

- Формиране на коригиращи мерки, с оглед изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана.
- Отчитане на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана в административен мониторингов доклад.
- **Очаквани резултати:**

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност, местния бизнес, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и проактивни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

В края на периода на плана за действие очакваме:

- Повишено качеството на образование сред ромските деца;
- Намаляване до крайност на децата отпадащи от училище ;
- Повишена посещаемост на учебни занятия от учениците / намаляване броя на неизвинените отсъствия с 15 %/ ;
- Намаляване неграмотността сред 16 – 25 годишните млади хора с 18%
- Получена професионална квалификация / участие в курсове за обучение по Европрограми/ от минимум 150 лица от ромски произход;
- Намаляване на безработицата сред малцинствата с минимум 5%;
- Повишена здравна и екологична култура на учениците и младите хора в кварталите;
- Подобен достъп на бедните етнически малцинства в общината до здравни услуги и намалена заболяемост;
- Реновиране площи, зелени площи и детски площадки;
- Подобро състояние на техническата инфраструктура ;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Утвърдена обществена структура за развитието на местната общност;
- Повишена осведоменост на целевите групи.
- Включване на целевите групи при изпълнение на дейностите по НПД.
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на ромите.
- Активизирани местни общности, които са информирани за мерките и дейностите по ПДПИП в Община Брусарци.

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият план се приема в изпълнение на националната политика за социална интеграция на ромите с цел преодоляване на съществуващите проблеми.

Организацията по изпълнението на политиките за приобщаване на ромите е изградена на базата на ефективно и целенасочено използване на наличните ресурси на общинско ниво, както и на тези на европейско ниво, произтичащи от членството на страната в Европейския съюз.

Икономическата криза, предизвикана от прехода, обрече ромите на убийствена бедност. Бедността е явление с много измерения, с много лица. Бедността не е само въпрос на липса на доходи. Бедност означава както липса на средства за задоволяване на основни потребности, така и липса на условия и предпоставки за водене на достоен и пълноценен живот, което се дължи на липсата на избор.

Това слага отпечатък върху начина на мислене и поведение на тези хора, носи затруднения в индивидуалната адаптация, усещане за разпад, несигурност и маргинализация, поставяне под съмнение на съществуващата ценностна система.

За изпълнението на „Плана за действие на община Брусарци за подкрепа на интеграционните политики 2015-2020” от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Осигуряването на активното участие на ромите е от ключово значение.

Като участници не само във формирането и реализацията на политиките за интеграция на ромите, но и във всички други политики, те допринасят за развитието на обществото. Включването им във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките на всички нива обогатява процеса от гледна точка на интересите на общността и компетентността на експертите, работещи по въпросите на ромите. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

Настоящият План за действие на Община Брусарци за подкрепа на интеграционните политики /2021-2023/ е приет от Общински съвет Брусарци с Решение № 321/30.06.2023г. / Протокол № 58 от заседанието на 30.06.2023 г./